

Uophørligt pumpende prosamaskine

Forfatterportræt af Cato Lein, PR.

ANMELDELSE

18.01.23

Lars Frost skriver rundtossende godt på både sætnings- og fortælleniveau.

Hans Peter Madsen

Del artikel:

Skulle jeg beskrive Lars Frosts nye roman, De forenede, bare nogenlunde fyldestgørende, ville det kræve det hundrededobbelte af den plads, jeg har til rådighed her. Der er eventyrlige forvandlinger og trøstesløs realisme, umulige byggeprojekter og stjålne biler, flugt fra hverdagen og selvet, livskloge sømænd og stridende præster, bankmænd og festivalgængere, ironisk anmelderbashing og strøtankende litteraturforedrag, tegneserier og digte, overvældende forelskelse og dræbende udmattelse.

Og i midten af det hele – eller rettere i den periferi, der er den mindst perifere af alle de periferier, romanen består af – et dødfødt småbørnsparforhold i opløsning.

Så lad mig i stedet for at forsøge at rumme det hele slå ned på to sekvenser, hvor prosamaskinen og fortællekunstneren Lars Frost viser sig frem som den romantroldmand, han er.

Først romanens begyndelse, hvor man bliver smidt ned midt i et borgermøde om et kontroversielt brobyggeri. Det kan forekomme besynderligt, at et borgermøde kan fremskrives med en sådan gungrende spænding, som Frost gør, men kigger man nærmere på sætningerne, forstår man hvordan. Lars Frost fortæller aldrig bare, han skriver med en uophørligt pumpende rytmemotor bestående af gentagelser og ordspil, så beskrivelsen af den gamle, udskiftningsparate træbro bliver så piruetterende her:

»Byens drenge og piger udfordrer hinanden og krydser broen frygtløst, krydser broen frygtsomt, krydser broen i hast, krydser broen på tåspidserne, krydser broen i træsko, krydser broen med hjertet i halsen med hænderne i lommen med lukkede øjne med kasket eller kyse med skoletasken, med den tomme madkasse i skoletasken eller med bøgerne svingende i en rem med et mat metalspænde om eftermiddagen efter skole. Der sker ulykker.«

Småordene ordspiller konstant

Hele to gentagelsesmotorer bliver der plads til i løbet af bare en enkelt sætning, »krydser broen« og noget så simpelt som »med«. Især det sidste er Frosttypisk. Der er en konstant interesse for småord og for deres mange betydninger, for der er jo forskel på med'et i »med lukkede øjne« og i »med kasket«, og igen er »med et mat metalspænde« anderledes, fordi det er det eneste »med«, der ikke selv er opremsende, men er indlejret i et af de opremsende med'er.

Småordene ordspiller konstant, »eftermiddagen efter skole«, og bogstavrimen, »med et mat metalspænde«. Og samtidig holdes rytmemotoren smurt af den måde, sætningen synes at bevæge sig videre på gennem en konstant forskydende associationskæde, når f.eks. de metaforiske tåspidser bliver til konkrete træsko.

Mindre vildt og gennemført bliver det ikke, når man hæver blikket fra sætningsniveau til fortællenniveau. Som i scenen, hvor jeget (eller den person, det evigt forvandlende jeg nu er på det tidspunkt) er flyttet i lejlighed, og boligforeningens formand kommer med kage.

Først fortæller formanden lidt om de andre i opgangen. Men langsomt – og så umærkeligt, at man til at begynde med ikke opdager det – forvandler han sig fra en almindeligt hyggesladrende nabo til en alvidende fortæller, og beretningerne om

beboerne forvandler sig fra tolinjesbiografier til hele noveller, så vi pludselig er inde i hovedet på overboen og hører om hendes skam over den lettelse, hun følte, da hendes mand døde.

»Hun føler den stadig nogle morgener, når hun slår øjnene op. Alene i sengen. Han var ikke et dårligt menneske. Men det var en lettelse.«

Da man efter fire siders indgående karakteristik vender tilbage til nuet i lejligheden med formanden med kagen med et »Mere te, spørger jeg«, er det som at have levet et helt liv kun for at opdage, at det var en drøm. Det er oplevelsen af at læse en hel roman kogt ned til et halvt kapitel.

Og det er – som alt i Lars Frosts roman – en udforskning af, hvad fiktion er og kan, hvilken overdådigt manipulerende konstruktion fortælleren er. Og man lader sig velvilligt manipulere, når det gøres så godt.

Er der ikke noget at brokke sig over? Jo: Nedbrydning af genrekonventionerne fører ofte til god litteratur, men nedbrydning af de grammatiske konventioner er som oftest bare fejl. Nogle af de mange kommafejl i De forenede tjener et rytmisk formål (som de manglende kommaer i med-opremsningen ovenfor), men i løbet af romanen er der nok også mindst hundrede fejl, som ikke synes at være lavet med nogen videre konsekvens eller intention. Det er ikke i orden, Gyldendal.